

УДК 338.48-44(23.0)(477.8)(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-31-40

AZ UKRÁN KÁRPÁTOK HEGYVIDÉKI TÉRSÉGEINEK TURISZTIKAI ÉS REKREÁCIÓS LEHETŐSÉGEI ÉS FELHASZNÁLÁSÁNAK HATEKONYSÁGÁNAK NŐVELÉSE

Luzsánska T., Movcsán K., Derkács V.

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІРСЬКИХ РАЙОНІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Лужанська Т.Ю., Мовчан К.М., Деркач В.Ю.

TOURIST AND RECREATION POTENTIAL OF MOUNTAIN AREAS OF UKRAINIAN CARPATHIANS AND INCREASING THE EFFICIENCY OF ITS USE

Luzsánska Tetyana, Movchan Katerina, Derkach Victoria

A tanulmány témájának relevanciája annak a ténynek köszönhető, hogy az ukrán Kárpátok hegyvidéki régióinak legtöbb települése korlátozott társadalmi-gazdasági növekedési kilátásokkal rendelkezik, annak ellenére, hogy jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkeznek a turizmus fejlesztése szempontjából, amelyet jelenleg hatékonyan használnak fel. Ezért van szükség az állami turisztikai politika végrehajtására, amelynek célja az ukrán Kárpátok hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának hatékony kihasználása, amely társadalmi-gazdasági fejlődésük, fokozott üzleti tevékenység és vállalkozói kezdeményezés, a foglalkoztatás fokozása és a lakosság életminőségének javítása révén jár. Az ukrán Kárpátok hegyvidéki területeinek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében tanácsos az állami politika hatékony intézkedéseit bevezetni az idegenforgalom területén, hogy speciális jogi gazdasági rendszereket hozzanak létre, adókedvezményeket vezessenek be, amelyek hozzájárulnak a hegyvidéki területek újjáéledéséhez. A tanulmány célja, hogy holisztikus megközelítést fogalmazzon meg az ukrán Kárpátok hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának értékelésével kapcsolatban, annak érdekében, hogy javaslatokat tegyen annak hatékony felhasználására. A tanulmány eredményeinek megszerzéséhez a következő módszereket alkalmaztam: történeti, elemzési és szintézis, absztrakt-logikai, prediktív-analitikus és egyéb módszereket. A legfrissebb tudományos kutatások és publikációk elemzése azt mutatja, hogy az ukrán Kárpátok hegyvidéki területeinek vizsgálatával kapcsolatos problémák sok tudós látványterületén vannak. A terep jellegzetességei és az ökoszisztéma gazdagsága miatt a Kárpát-térség ukrán része egész évben kielégíti a fogyasztók rekreációs és rekreációs igényét, anélkül, hogy a szezonális egyértelmű jele lenne. Ezért a nagyszabású infrastrukturális projektek végrehajtása érdekében az idegenforgalmi ágazatban külön jogszabályokat kell kidolgozni a beruházások vonzására, a hegyvidéki területeken az adóigazgatás speciális rendszerének bevezetésére, ideértve a köz- és magánszféra partnerségének formáit is. Az ukrán Kárpátok hegyvidéki területeinek fejlesztésére vonatkozó állami politika iránymutatásainak tudományosan megalapozott turisztikai fejlesztési állami és regionális politikának kell kialakulnia. A további kutatásokhoz az ukrán Kárpátok hegyvidéki régióinak turisztikai fejlesztésének hosszú távú stratégiai programozására és marketing támogatására van szükségük; a hegyvidéki térségek turisztikai infrastruktúrájának fejlesztéséhez nyújtott pénzügyi támogatás optimalizálása; a köz-magán partnerségi mechanizmusok végrehajtása; vonzó befektetési légkör kialakítása.

Kulcsszavak: idegenforgalmi és rekreációs potenciál, természeti erőforrás-bázis, hegyvidéki térségek társadalmi-gazdasági fejlődése, turisztikai szolgáltatások diverzifikálása, szellemi kultúra, turisztikai infrastruktúra, állami turisztikai fejlesztési politika, turisztikai kép.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що більшість населених пунктів

гірських районів Українських Карпат мають обмежені перспективи для соціально-економічного зростання при тому, що володіють значним ресурсним потенціалом для розвитку туризму, що на сьогодні використовується малоефективно. Відтак актуалізувалася потреба у реалізації державної політики в сфері туризму, спрямованої на ефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу гірських районів Українських Карпат, що пов'язано із забезпеченням їх соціально-економічного розвитку, зростанням ділової активності та підприємницької ініціативи, збільшенням зайнятості, підвищенням якості життя населення. Для збалансованого розвитку гірських територій Українських Карпат доцільно запровадити дієві заходи державної політики в сфері туризму щодо створення спеціальних правових економічних режимів, запровадження податкових пільг, що сприятиме відродженню гірських територій. Метою дослідження є сформулювати цілісний підхід до питань оцінки туристично-рекреаційного потенціалу гірських районів Українських Карпат з метою надання пропозицій щодо ефективного його використання. Для отримання результатів дослідження використано такі методи: історичний, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний, прогнозно-аналітичний та інші. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій свідчить, що проблеми дослідження гірських районів Українських Карпат перебувають у полі зору багатьох науковців. Українська частина Карпатського регіону завдяки особливостям рельєфу та багатству екосистеми може задовольняти попит споживачів на відпочинок та рекреацію цілорічно, без виражених ознак сезонності. Тому для реалізації масштабних інфраструктурних проектів у сфері туризму необхідно розробити спеціальне законодавство для залучення інвестицій, запровадження спеціального податкового режиму господарювання на території гірських районів, у тому числі із врахуванням форм державно-приватного партнерства. Орієнтирами державної політики розвитку гірських районів Українських Карпат має стати формування науково-обґрунтованої державної та регіональної політики розвитку туризму. Подальшого дослідження потребують питання довготривалого стратегічного програмування розвитку туризму в гірських районах Українських Карпат, їх маркетинговий супровід; оптимізація фінансового забезпечення розвитку інфраструктури туризму гірських районів; реалізація механізмів державно-приватного партнерства; формування привабливого інвестиційного клімату.

Ключові слова: туристично-рекреаційного потенціал, природно-ресурсної бази, соціально-економічний розвиток гірських районів, диверсифікація туристичних послуг, духовна культура, інфраструктура туризму, державна політика розвитку туризму, туристичний імідж.

The relevance of the topic of the study is due to the fact that most of the settlements in the mountainous regions of the Ukrainian Carpathians have limited prospects for socio-economic growth, despite the fact that they have considerable resource potential for tourism development, which is currently used inefficiently. Therefore, the need to implement a state tourism policy aimed at the effective use of the tourist and recreational potential of the mountainous regions of the Ukrainian Carpathians, which is connected with ensuring their socio-economic development, increased business activity and entrepreneurial initiative, increased employment, improving the quality of life of the population. For the balanced development of the mountainous territories of the Ukrainian Carpathians, it is advisable to introduce effective measures of state policy in the sphere of tourism to create special legal economic regimes, to introduce tax benefits, which will contribute to the revival of the mountainous territories. The purpose of the study is to formulate a holistic approach to the issues of evaluation of the tourist and recreational potential of the mountainous regions of the Ukrainian Carpathians in order to provide suggestions for its effective use. To obtain the results of the study the following methods were used: historical, analysis and synthesis, abstract-logical, predictive-analytical and others. The analysis of the latest scientific researches and publications shows that the problems of the study of mountainous areas of the Ukrainian

Carpathians are in the field of view of many scientists. Due to the terrain features and richness of the ecosystem, the Ukrainian part of the Carpathian region can satisfy consumer demand for recreation and recreation all year long, without any obvious signs of seasonality. Therefore, for the implementation of large-scale infrastructure projects in the tourism sector, it is necessary to develop special legislation for attracting investments, introduction of a special tax regime of management in the mountainous areas, including taking into account forms of public-private partnership. The guidelines of the state policy for the development of mountain areas of the Ukrainian Carpathians should be the formation of a scientifically grounded state and regional policy of tourism development. Further research needs questions of long-term strategic programming of tourism development in the mountainous regions of the Ukrainian Carpathians, their marketing support; optimization of financial support for the development of tourism infrastructure in mountain areas; implementation of public-private partnership mechanisms; forming an attractive investment climate.

Keywords: *tourism and recreational potential, natural resource base, socio-economic development of mountain areas, diversification of tourist services, spiritual culture, tourism infrastructure, state tourism development policy, tourist image.*

A Kárpátaljai régió Ukrajna délnyugati részén helyezkedik el, az ukrán Kárpátok délnyugati részét és a Közép-Duna alföld északkeleti részét elfoglalja a Tisza folyó és mellékfolyói mentén. Területe 128 ezer négyzetméter. km, a hegy 80% -a, 20% - a hegyvidék és a folyók terasza. Kárpátalja Ukrajna területének 2,1% -át foglalja el, a régiók közül 19. a népesség szempontjából, a hetedik (100,6 ember négyzetkilométerenként) sűrűség szerint.

A régió két nagy fizikai-földrajzi egységben helyezkedik el - a Kárpát-hegység és a Kárpátaljai alföld. Ismeretes, hogy a Kárpátaljai alföld a Kárpátaljai régió Közép-Duna síkságának része. A felület sík, kissé délnyugatra dől. Főleg vulkáni kőzetekből és agyaggal borított melaszból áll.

Az ukrán Kárpátok a régió 4/5-ét foglalják el. Ezek a Kárpát-hegység rendszerének részét képezik, amely hat európai ország területén fekszik. A hegyek északnyugattól délkeletig terjednek, ugyanabban az irányban magasságuk növekszik, a megjelenés megváltozik. A régió északnyugati részén ezek tipikus közepes magasságú hegyek, lekerekített csúcsokkal, széles gerincekkel és völgyekkel párhuzamosan. A délkeleti részén a domborzat magas hegyvidéki - meredek lejtők, hegyes hegycsúcsok, mély völgyek. Ennek oka a tektonikus szerkezet, a sziklák összetétele, valamint a kvaterner jéghegyek legmagasabb részére gyakorolt hatás.

A Kárpátok hosszirányú gerincek és völgyek formájában terjednek ki. A gerincek aszimmetrikusak: északkelet meredek és délnyugat meredek. A gerinc átlagmagassága 700-1500 m. A csúcsok egyike sem haladja meg a hóvonalat.

A legmagasabb az ukrán Kárpátokban a középső hegység, amelyet a Poloninsky-hegygerince, Svidovets és Chernogor tömegei alkotnak. A Polonin-hegység az Uzh folyótól és annak Ilichka mellékfolyóitól a Teresva folyóig terjed. A Poloninsky-hegygerince keleti részén a Svidovets-hegység folytatódik, ahol a legmagasabb csúcs Bliznitsa (1883 m).

Svidovettól délkeletre a Fekete Tisza és a Fehér Tisza között fekszik a montenegrói hegység. Ez Kárpátalja és Ukrajna legmagasabb része. Itt található az ukrán Kárpátok legmagasabb csúcsa - Hoverla hegy (2061 m), Brebeneskul (2032 m), Petros (2020 m), Pip Ivan Chornohirsky (2022 m).

Svidovec-től és montenegrói-tól délre fekszik a Rakhiv Groi vagy a Hutsul-Alpok. Jellemzőket meredek, néha meredek lejtők, éles lejtős gerincek és csúcsok, mély völgyek jellemzik. A relatív magasság amplitúdója eléri az 1000 m-t, a legmagasabb csúcs pedig a Pip-hegy, Ivan Marmarosky (1936 m).

Az ilyen változatos megkönnyebbülés jelentős hatással van az emberek életére. A hegyek lejtőit értékes erdők borítják, a csúcsokon sok olyan rét található, amelyek szarvasmarha legelőként szolgálnak. A hegyek közötti völgyekben és az alföldön, a hideg szél ellen védett, a legnagyobb települések, kertek, szőlőültetvények, mezők és tartalékok terjednek.

Kárpátalja az egyetlen régió Ukrajnában, amely a Kárpát-hegység fő partvidékein helyezkedik el. Ez növeli a távolságot az ország többi részétől, ami csak áthaladások miatt lehetséges. Ezek közül a legfontosabbak: Uzhotsky (abszolút magasság 889 m), Veretsky vagy Voritsky (839 m), Volovetsky (1014 m), Yablunysky (931 m).

Bár a Kárpátaljai régió területe viszonylag kicsi, megkülönbözteti sokrétű természetét. Területének négyötödét hegyvidékek, hegyek közötti völgyek és völgyek foglalják el, és csak egyötöde egy síkság, többnyire ideális síkvidékkel.

A régió északi határa az úgynevezett osztóhatár mentén húzódik, amelynek magassága eléri az átlagosan 1000 métert. m, és csak néhány csúcsban 1300-1400 m-re emelkedik (Pikui - 1406 m). A gerinc mentén számos alsó átjáró található, amelyeken vasutak, autópályák és csövezetékek vannak lefektetve (Uzhotsky - 889 m, Veretsky - 838 m). Az Ivano-Frankivszki régióval való határ szintén a vízgyűjtő mentén húzódik, de itt kiterjed a magas Gorgansky-hegygerinceken, átlagos átlag tengerszint feletti magassága 1450-1500 m, maximális magassága pedig 1740 m (Popadya) és 1818 m (Sivulia). A régió határának Gorgansky határán csak egy járat van: Torun vagy Vyshkiv (930 m). A Yablunysky vagy tatár átjáró (931 m) a Divisional-Verhovyna hegység leengedett szakaszán található. Ismeretes, hogy a Kárpátaljai régió Európa földrajzi központja: az egyik változat szerint a falu közelében. A Rakhiv üzleti negyed Európa földrajzi központja.

A Kárpát-átjáróktól az államhatárig a területet 3 vasút (beleértve 2 villamosított vezeték), 4 autópálya, a Družba-csővezeték, a Testvériség, a Szúzi, a Nyugat-Szibéria - Nyugat-Európa gázvezetékei, a Mir villamosenergia-hálójá keresztezi, A Vinnytsia-Albertirsha villamosvezeték, amely nemzetközi kapcsolatokat folytat.

A Kárpátaljai régió számára, amely Ukrajna egyik kedvező földrajzi helyzettel és jelentős tranzitpotenciállal rendelkező régiója, különös figyelmet kell fordítani a közlekedési infrastruktúrára. A közlekedés és a turizmus közötti kapcsolat átfogó értékelése, figyelembe véve azok dinamikáját, szerkezeti és funkcionális szerveződését, problémáit és fejlesztési kilátásait, meghatározta a tanulmány relevanciáját. A gazdaság folyamatos működését a megfelelően kidolgozott infrastruktúra biztosítja. A termelő erőik fejlesztése, a gazdaság területi szervezésének kilátásai és a térség települése az infrastruktúra minden elemének fejlesztésétől függ, tehát a gazdasági fejlődés jelenlegi szakaszában.

A régió kedvező földrajzi elhelyezkedése, a turisztikai és rekreációs erőforrások biztosítása, a fejlett turisztikai infrastruktúra kulcsfontosságú a nemcsak a belföldi, a tranzit, hanem a Nyugat-Európa, a Balti államok, Oroszország, Fehéroroszország országaiból érkező külső utasforgalom kiszolgálásában is. A régió területei keresztezik az államközi, állami és helyi jelentőségű vasút- és útvonalakat. Az összes típusú személyszállítás itt közúton, vasúton és légi úton történik. A közúti szállítás vezető szerepet játszik az utasszállításban. Figyelembe véve a régió bonyolult földrajzi szerkezetét, a hegyvidéki és síkvidéki népesség és települések egyenetlen eloszlását, a szállítási útvonalak elérhetőségét, ez a szállítási típus a legmagasabb.

Az ukrán Kárpátok hegyvidéki területei lefedik Ukrajna nyugati régióit, és a Kárpát-térséget képezik, amely magában foglalja a Lviv, Chernivtsi, Kárpátaljai és Ivano-Frankivsk régiókat. A hegyvidéki területek legtöbb települése korlátozott társadalmi-gazdasági növekedési kilátásokkal rendelkezik, mivel távol vannak az adminisztratív és ipari központoktól, a sajátos éghajlati viszonyoktól és a földrajzi jellemzőktől, és ennek megfelelően a depresszió jeleit jellemzi.

Ugyanakkor a Kárpát-hegység hegyvidékeire egyedi turisztikai és rekreációs, természeti erőforrások és gazdag ökoszisztéma van jelen, tehát erőforrás-potenciáljuk van a turizmus és a rekreáció fejlesztéséhez, amelyet manapság nem használnak hatékonyan. Ezért aktualizálódott az Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának kialakítására és hatékony felhasználására irányuló közpolitikai intézkedések végrehajtásának szükségessége, amely közvetlenül kapcsolódik stabil társadalmi-gazdasági fejlődésük, az üzleti tevékenység és a vállalkozói kezdeményezés növekedésének, valamint az idegenforgalmi vállalkozás fejlesztésének biztosításához. üzleti és kommunikációs infrastruktúra, növekvő foglalkoztatás, növekvő helyi költségvetési bevételek és a lakosság életminőségének javítása.

Az idegenforgalmi és rekreációs fejlesztés mint a gazdasági és befektetési tevékenység prioritási irányának a Kárpát-hegység hegyvidéki térségeiben történő meghatározásának objektív előfeltételei:

1. A természeti erőforrások bázisának rendelkezésre állása. Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki területein több mint 800 forrás és kút található minden ismert gyógyhatású ásványvízből, amelyek többsége egyedi. Tartalékuk elegendő több mint 7 millió ember éves gyógyulásához. A terápiás iszap és az ozokerit jelentős tartalékait is azonosították. A régiót akár 8 millió nyaraló és turista, valamint körülbelül 12 millió egynapos kirándulás és turista is meglátogathatja anélkül, hogy az év során feláldozná a természetes környezetet.

2. Az idegenforgalmi szolgáltatások diverzifikációjának természetes körülményei, különféle turizmusok fejlesztése Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki területein. Komplex megkönnyebbülése miatt a Kárpátok hatalmas potenciállal rendelkeznek az aktív turizmus különféle típusainak fejlesztésében (alpesi síelés, rafting, folyami rafting, speleotourizmus, hegymászás, hegyi túrázás és sportminőségi turizmus, hegyikerékpározás, függő siklás, motorkerékpár és autoturizmus stb.).

3. A Kárpátoknak nincs alternatívája Ukrajnában a sí fejlesztésére (amelynek lehetőségei megfelelnek a világ legjobb (köztük az európai) szabványok követelményeinek. A téli sportok aktív fejlesztése a Kárpátokban felvetette az "Olimpiai remény - 2022" nemzeti projekt előkészítésének és végrehajtásának kérdését

4. 3. Ukrajna nyugati régióinak kedvező földrajzi elhelyezkedése Európa központjában és közlekedésük megközelíthetősége. Három nemzetközi közlekedési folyosó (a továbbiakban: MTK) (MTK No. 3 Berlin-Dresden-Wroclaw-Lviv-Kijev; MTK No. 5 Trieste-Ljubljana-Bukarest-Budapest-Lviv; MTK Europe-Asia) halad át a Lviv régió területén. A Kárpátaljai régió területén az 5. számú MT (krétai) a Lisszabon-Trieszt-Ljubljana-Budapest-Kijev-Volgograd útvonalon haladt, összeköti a Nyugat- és Kelet-európai közúti, vasúti és folyami nemzeti hálózatokat az Európa-Ázsia irányban. A meghatározott közlekedési folyosó, különösen a Kárpátaljai régióban közlekedő járulékos közlekedési hálózatok keresztezik a Balti-tenger - Fekete-tenger (Gdansk-Odessa) államközi szállítási folyosót az utasok és áruk szállítására Európától északról délre és vissza. Sűrű szállítási útvonalak, ideértve a nemzetközi útvonalakat is; nemzetközi repülés; az öt országgal fennálló nemzeti határ kedvező tényező nemcsak a belföldi turisták vonzására, hanem a világ számos országából, beleértve az EU-t is, a turisták számára.

5. Az ukrán nyugati régiók hegyvidéki térségeinek nagy rekreációs lehetőségei valódi lehetőségeket teremtenek a rekreációs szolgáltatások kínálatának kibővítéséhez (mind az ukrán, mind a külföldi fogyasztók számára). Ukrajna más turisztikai régióitól eltérően, a Kárpát-térség ukrán része a terep sajátosságainak és az ökoszisztéma gazdagságának köszönhetően egész évben kielégíti a fogyasztók rekreációs és rekreációs igényét, a szezonális egyértelmű jele nélkül. A Kárpát turisztikai régió részesedése az utazásszervezők és az utazási irodák által kiszolgált turisták és városnézők számában (28,8%), majdnem kétszerese a krími turisztikai régió részesedésének (14,9%), és a legtöbb városnéző a Kárpátok Ivano-Frankivszk régiójában 2 - 34 ezer ember.

6. Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki területei területén jelentős számú történelmi, kulturális és építészeti emlék található. A Kárpátok régió a történelem és a kultúra szempontjából Ukrajna egyik leggazdagabb területe. A nyugati régiók hegyvidékein gazdag spirituális kultúra megőrizte - etnikai szokások és szertartások, népi kézművesség (ágynemű, fonott darabok, fafaragás, szövés, szalmaszövés, hagyományos juhtenyésztés, autentikus konyha stb.), Amelyek a turisták számára érdekesek a helyi népeknél, amely szintén a turizmus vonzerejének fontos eleme, és befolyásolhatja a beruházások vonzását. Század több mint 6000 építészeti emléket védtek a négy oblastban, köztük Lviv, Zhovkva, Pidgirtsiv, Halych, Ungvár, Mukachevo, Khotyn, Chernivtsi és másoknak van különleges helye. A XIV - XIX. Századi faépítészet helyi emlékművei világhírűvé váltak. Számos, nemzetközi jelentőségű régészeti lelőhely található a régióban - a Dnyeszteren található tripilliai települések, az ősi szláv települések Stilsky-ben, Plisnes, Zvenigorod, Vasziljev,

Neroporot, Rukhotyn; az ókori Halych maradványai Krylosban, a szikla erődítmények romjai Spasban, Urichben, Razgircheben, Bubniche-ban.

7. A hegyvidéki térségek fejlesztésének társadalmi-gazdasági sajátosságai, ideértve a elegendő mennyiségű potenciális munkaerő a szolgáltatási szektor számára. Így Ukrajna négy nyugati részén a hegyvidéki régiókban körülbelül 1,3 millió ember él (azaz Ukrajna nyugati régióinak népességének körülbelül 20% -a, ezek egyharmada - legalább 500 m tengerszint feletti magasságban). A hegyek különleges, rendkívül nehéz élet- és gazdálkodási feltételeket teremtenek (különösen a mezőgazdaságban). Ezért e területek fejlődésének egyik legsúlyosabb problémája a foglalkoztatás. A stabil munka hiánya az ukrán Kárpátok hegyvidéki területein élők alacsony szintű oktatását és anyagi jólétét is okozza. Ezért járul hozzá a turizmus fejlesztése, a megfelelő szolgáltatási szervezettel, az infrastruktúra fejlesztésével a helyi emberek foglalkoztatásának növekedéséhez. Ebben az összefüggésben az ukrán Kárpátok hegyvidéki régióiban nincs alternatíva a turizmus és a rekreáció fejlesztésére (a munkahelyek növelése érdekében).

8. Az idegenforgalom fejlesztésének intézményi és jogi feltételei Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeiben. Az ukrán turizmusfejlesztés nemzeti állami politikájának intézményi és jogi támogatása Ukrajna törvényeit, az ukrán miniszterelnöki kabinet határozatait, Ukrajna elnökének rendeleteit, valamint más szabályozási jogi dokumentumokat foglalja magában. A Kárpátaljai régió regionális fejlesztési stratégiája 2020-ig, az ökológiai turizmus és az ökológiai oktatás fejlesztésének stratégiája, a Kárpátaljai régió turisztikai és üdülöhely-fejlesztési programja nemcsak a turizmus és rekreáció prioritásait határozza meg, hanem azt is, hogy speciális turizmustípusokat (zöld, vidéki, szanatórium) kell kidolgozni. üdülöhely, egészségügy, extrém, környezetvédelmi oktatás fejlesztése), amelyek a régió társadalmi-gazdasági fejlődésének alkotóelemei.

Ukrán nyugati régióinak regionális fejlesztési programjainak és stratégiáinak szisztematikus hiányosságai között azonban meg kell jegyezni, hogy ezen területek hegyvidéki területein a turizmus és a rekreációs tevékenység ösztönzésére szolgáló konkrét irányok (mechanizmusok és eszközök) nem indokoltak, meghatározzák finanszírozásuk belső forrásait.

Annak ellenére, hogy az ukrán nyugati régiók hegyvidékein kedvező feltételek alakulnak ki a turizmus és a rekreáció szempontjából, e területek turisztikai-rekreációs és természeti erőforrás-potenciáljának kiaknázása alacsony. Az alacsony javadalmazás, a magas munkanélküliség, a gazdasági és gazdasági tevékenység korlátozott típusválasztása, a befektetési alapok hiánya stb. Bonyolítja a Kárpát-régió meglévő előnyeinek felhasználási folyamatát.

Az Ukrajna nyugati részén található hegyvidéki régiók turisztikai és rekreációs lehetőségeinek kiaknázásának hatékonyságának fokozása a következő fő problémák és akadályok:

1. A turisztikai és rekreációs infrastruktúra tárgyainak magas szintű erkölcsi és fizikai kopása, a potenciális turisták számára idegenforgalmi érdeklődésre számot tartó kulturális emlékművek elhanyagolt állapota. A vár- és palotakultúra elhagyott és elromlott műemlékei, faépítészet, a kulturális és művészeti intézmények gyakran nem kielégítő anyagi és műszaki állapota, a múzeumi és művészeti kiállítások modern védelmi rendszerének hiánya és megőrzése néhány értékes kiállítás elvesztéséhez vezet a múzeumokból, a területek imázsát, és elriasztja a potenciális turistákat az ismételt látogatásoktól és az ismerősöknek tett utak ajánlásától.

2. A kommunális, ipari, pénzügyi, közlekedési, kommunikációs és információs infrastruktúra gyenge minősége, valamint a turisztikai és rekreációs létesítmények közlekedéshez való hozzáféréseinek problémái. Annak ellenére, hogy Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeiben nagy a sűrűség, a nemzetközi útvonalak és a nemzetközi közlekedési folyosók áthaladnak, a szállítási összeköttetések minősége jelentősen rosszabb az útpálya európai minőségén, és ennek megfelelően negatív képet alkot, és akadályozza a bejövő autó fejlesztését, a belföldi turizmus is. A magas színvonalú utak és a kommunikációs infrastruktúra hiánya, különösen a hegyvidéki területeken, akadályozza a potenciális turistákat abban, hogy saját közlekedésükkel utazzanak. A pénzügyi bankintézetek és az ATM-ek sűrű hálózatának hiánya, az elektronikus bankkártyákkal történő elszámolás képessége, és gyakran a közösségi infrastruktúra elhanyagolt állapota negatív

turisztikai képet alkotnak, és akadályozzák a bejövő turizmus fejlődését Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki területein.

3. Az ukrán nyugati régiókban a turisztikai és rekreációs területeken nem megfelelő képzettségű személyzet áll rendelkezésre. Az idegenforgalom fejlesztéséhez Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeiben szűk szakterületű fiatal kezdeményezési szakemberekre van szükség, amelyet Ukrajnában gyakorlatilag nem készítenek elő. A mai napig Ukrajnában 130 oktatási intézmény működik, amelyek képzik az alkalmazottakat az idegenforgalmi és szabadidős tevékenységek területén. Ugyanakkor a legtöbb egyetemen és középfokú oktatási intézményben általában nincs gyakorlati alap és hallgatók és diplomások számára gyakorlati képzés, és a turizmus szakterületeinek száma korlátozott. Az ukrán nyugati régiók kerületi központjaiban vagy nagy településein turisztikai szakemberek képzéséhez képzési és tanácsadói központokat kell felállítani felső és középfokú oktatási intézmények alapján a helyi önkormányzati szervek támogatásával, ideértve a vidéki, a zöld, az agroturizmus és a kézműves turizmus tulajdonosának oktatása és fejlesztése.

4. Nem elegendő gazdasági, különösen adó- és pénzügyi ösztönző az idegenforgalom, az idegenforgalom és a szabadidős vállalkozások fejlesztéséhez, vonzza az idegenforgalmi beruházásokat. A hegyvidéki térségek lakosai a lakosság számára szociális védelmi garanciákat élveznek.

Így Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeinek depressziós területein az ukrán jogszabályok a következő garanciákat határozzák meg a népesség szociális védelmére: - kiegészítő kifizetések 20%-nak a nyugdíjasoknak és 25%-ának a hegyvidéki területeken élő költségvetési szféra alkalmazottainak; - a hegyvidéki területeken előállított és az állam által az ilyen települések termelői számára eladott mezőgazdasági termékek kiegészítései; - a polgárok villamosenergia-díjai megegyeznek a vidéki villamosenergia-díjakkal. Számos európai országban a hegyvidéki térségek lakosságának szociális garanciákat nyújtanak. A hegyvidéki térségek kiegyensúlyozott fejlesztése érdekében célszerű hatékony állami politikai intézkedéseket bevezetni, hogy speciális törvényes gazdasági rendszereket hozzanak létre, adókedvezményeket vezessenek be, amelyek hozzájárulnak a hegyvidéki régiók újjáélesztéséhez, kedvező feltételeket teremtenek a beruházások, a vállalkozói szellem és a foglalkoztatás növekedéséhez.

A turisztikai és rekreációs tevékenységeket a hegyvidéki területeken a helyi lakosság jólétének növelésére, a foglalkoztatás növelésére és az infrastruktúra fejlesztésének egyik lehetséges módjának tekintik. A rekreációba és az idegenforgalomba történő beruházás egy hosszú típusú megtérülési idővel járó tevékenység.

Ezért a nagyszabású infrastrukturális projektek, valamint az idegenforgalmi és rekreációs projektek (szállodák, gyógyfürdők, pumpák, iszapfürdők építése) végrehajtásához külön jogszabályokat kell kidolgozni (ideértve a regionális szintű speciális programok elfogadását) a beruházások vonzására, a hegyvidéki területeken a gazdálkodás speciális adórendszerének bevezetése (ideértve a köz- és magánszféra partnerségének különféle formáinak lehetőségeinek figyelembevételét stb.).

Az Ukrajna nyugati területeinek hegyvidéki területein található turisztikai és befektetési lehetőségek előmozdításához nem megfelelő szintű információ és marketing támogatás. Ukrajna nyugati területeinek hegyvidéki területeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának sikeres előmozdításához nem használják az információ és a marketing támogatás alábbi elemeit: - a turisztikai információs központok jól megalapozott működtetése. Végül is, az ilyen struktúrák a lehető legrövidebb időn belül gyakorlatilag bármilyen turisztikai információt nyújthatnak (szállodai helyek elérhetősége, népszerű kirándulások, vendéglátási lehetőségek, szállítási menutrendek stb.).

A turisztikai információs központok sajátossága az ingyenes szolgáltatások túlnyomó része, ugyanakkor ezek a szervezetek a regionális turisztikai komplexum arca, pozitív turisztikai képet alkotva a területekről. A nyugati régiók számára a turisztikai információs központok az infrastruktúra fontos elemét képezik, mivel a turisták nagy része szervezetlen és információra szorul. A nyugati régiókban azonban a turisztikai információs központok túlnyomórészt regionális vagy kerületi központokban találhatóak. Ugyanakkor néhányuk tevékenysége a stabil finanszírozás hiánya

miatt nem szabályos.

Az ukrajnai nyugati régiók hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának hatékony kihasználását fenyegető fenti problémák és akadályok a helyi és regionális költségvetések pénzügyi és forráshiányai a kulturális emlékek, turisztikai helyszínek fenntartására és fejlesztésére, valamint a közösségi és a közlekedési infrastruktúra korszerűsítésére irányuló intézkedések finanszírozására. A térség idegenforgalmi és rekreációs iparának fejlődésének vezető fontosságának alacsony szintje a regionális gazdasági komplexum fejlesztésének érdekeinek rendszerében, a régió turisztikai és rekreációs szférájának célzott pénzügyi és hitelszükségletének hiánya, az erre irányuló befektetési infrastruktúra alacsony fejlettségi szintje.

A regionális és helyi önkormányzatok csekély aktivitása az idegenforgalmi vállalkozások működésének és fejlesztésének támogatása, szolgáltatásaik, valamint a hegyvidéki térségek turisztikai és rekreációs potenciáljának előmozdítása, a határokon átnyúló idegenforgalmi és rekreációs projektek kezdeményezése és azokban való részvétel területén, nemzetközi és európai partnerségi programok keretében. Bürokratikus jellegű nehézségek és a köz- és magánszféra közötti partnerség hatékony mechanizmusának hiánya Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeinek természeti, turisztikai és rekreációs erőforrásainak fejlesztési folyamatában (ásványvízforrások, iszapok stb. Bérbeadása vagy koncessziója).

A hegyi turisztikai központok erőforrás-ellátása képezi a rekreációs és turisztikai tevékenységek szervezésének alapját, és a terület természeti és éghajlati lehetőségei befolyásolják. A megkönnyebbülés és az éghajlati viszonyok nélkülözhetetlenek az aktív téli ünnepekhez. A terepet a lejtők alakja, hossza és meredeksége jellemzi, és ennek megfelelően meghatározza a sípályák hosszát és összetettségét (közepes, nehéz és kezdőknek). A nyomvonalak megtervezésének fontos eleme a modern geomorfológiai folyamatok, különösen a hólavínák hatásainak figyelembevétele.

Az éghajlati viszonyokat a következő meteorológiai mutatók fejezik ki: a kedvező sielési időszak időtartama (általában november-április), a napsütéses napok száma, a levegő hőmérséklete (átlagos, minimális és maximális), a csapadék mennyisége (a szezon hónapjai szerint), a csapadék nélküli napok száma, a hó vastagsága borítás, fagy napok száma, átlagos szélsebesség és irány.

A növényzet lefedi a síterületek és mezők méretét és korlátozásait (erdősávok formájában). A téli pihenésre alkalmas hegyvidéki üdülőhelyek természetesen különféle területeket kínálnak síelésre vagy snowboardozásra. Vegye figyelembe, hogy a síterület egy olyan terület, amely alkalmas a síturizmus és a sport megszervezésére, és amely egy hegyi formációban található (hegy, hegygerinc stb.).

Az Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeinek fejlesztésére irányuló állami politika iránymutatásainak egy tudományosan megalapozott állami és regionális politika kell kialakulnia a Kárpátok térség idegenforgalmi és rekreációs fejlesztésén, amelynek az alábbiak lesznek:

- az idegenforgalom fejlesztésének és rekreációjának hosszú távú stratégiai programozása, marketing támogatásuk;
- a hegyvidéki térségek turisztikai és rekreációs szférájának reklámozása és információs támogatása az országon belül és külföldön;
- az idegenforgalom fejlesztésének és rekreációjának gazdasági ösztönzése Ukrajna hegyvidéki térségeiben;
- az idegenforgalmi ágazat fejlesztésének személyzeti támogatásának javítása, az általános infrastruktúra és az idegenforgalmi infrastruktúra, a hegyvidéki térségek rekreációs és kulturális fejlesztésének pénzügyi támogatásának optimalizálása;
- a köz- és magánszféra közötti partnerségi mechanizmusok végrehajtása a hegyvidéki térségek infrastrukturális és turisztikai projektjei területén;
- vonzó befektetési légkör kialakítása a hegyvidéki térségek turizmusa és rekreációja területén megvalósuló projektek végrehajtásához.

A rendszerszintű akadályok kiküszöbölése és kedvező intézményi és szervezeti környezet megteremtése érdekében, az Ukrajna nyugati részén található hegyvidéki régiók turisztikai és rekreációs potenciáljának hatékonyabb felhasználása érdekében az állami hatóságoknak:

1. Fokozni kell a regionális és helyi befektetési fejlesztési programok kidolgozására és végrehajtására irányuló munkát Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeiben, amelynek célja a gazdaság fejlesztését célzó projektek állami költségvetésből történő finanszírozásának helyettesítése befektetési alapok, klaszterek, egyéb befektetési infrastruktúra objektumok létrehozásával és külföldi források vonzásával, befektetők, migráns munkavállalók.

Ukrajnában, beleértve a nyugati régiók hegyvidéki térségeit is, a klaszter struktúrák sikeres felhasználásának gyakorlata hatékony együttműködési forma a zöld, ökológiai és agroturizmus területén. Például a svájci-ukrán FORZA projekt - a Kárpátaljai erdészeti fejlesztési projekt az erdős alapú ökoszisztéma-turizmus fejlesztését irányozta elő, valamint a klasztermenedzsment megvalósításának támogatását Lviv, Kárpátalja, Ivano-Frankivsk, Chernivtsi régiókban.

A turisztikai fejlesztés klaszter formája a Kárpát-vidék hegyvidékein lehetővé teszi, hogy vonzzák az ebben a folyamatban érdekelt összes potenciálját, ideértve a következőket: - turisztikai helyszínek és vállalkozók, oktatási intézmények, helyi önkormányzati szervek, helyi emberek stb., a hatékony partnerség és együttműködés kialakítása érdekében ezen a területen.

A turisztikai komplexumok helyi szintű kialakulása viszont megkönnyíti (amint azt az EU bizonyítékai bizonyítják) az önálló tanulás, az önszervezés és az önfelfinanszírozás partnerszereplőinek kialakulását, ami növeli a turisták vonzásának lehetőségeit a régióba a turisztikai szolgáltatások körének diverzifikálásával, minőségük javításával. Ezért növeli a helyi lakosság foglalkoztatását és jólétét.

2. Az ukrán nyugati régiók hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs potenciáljának fejlesztésére szolgáló beruházási jövedelem valódi forrásai között szerepelnek az ukrán munkaerő-bevándorlók alapjai. Ukrajna nyugati régióinak számos hegyvidéki területe a szomszédos EU-országokban dolgozik, és rendszeresen küld pénzt az ukrán családoknak.

Ilyen körülmények között tanácsos az állam átfogó politikáját bevezetni, hogy vonzza, garantálja és ösztönözzé a munkaerő-migránsok beruházásait a nemzetgazdaság fejlesztésébe, ideértve a következőket: Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeinek turisztikai és rekreációs szférájának fejlesztése.

Különösen a pozitív hatás elérése érdekében adó-, pénzügyi, hitel- és egyéb gazdasági ösztönzőket kell előirányozni a hegyvidéki térségek turizmusának és rekreációjának fejlesztése érdekében, amelyeket normalizálni kell az ukrán törvény „Az ukrán hegyvidéki települések helyzetéről” című új változatában.

3. A Ukrajna nyugati régióinak hegyvidéki térségeiben található turisztikai és rekreációs komplexum lehetőségeinek és előnyeinek előmozdítását célzó tevékenységek fokozása, ideértve a regionális, nemzeti és nemzetközi kiállításokon, szalonokban, vásárokon, az idegenforgalmi vállalkozások képviselőinek fórumain, a vendéglátóiparon és a szanatóriumon való részvételt. üdülőhelyek, kulturális és művészeti intézmények, amelyek növelik a hazai és külföldi turisták áramlását, vonzzák beruházási forrásokat az új projektek megvalósításához kivéve a turizmus és a rekreáció, beleértve a hegyvidéki területeken a Kárpát-régióban.

Az Ukrajna nyugati részén található hegyvidéki régiók turisztikai és rekreációs potenciáljának előmozdítására irányuló munka hatékonyságának fokozása érdekében:

- program kidolgozása és finanszírozás a turisztikai információs központok egységes hálózatának létrehozására hegyvidéki területeken az útvonalak mentén, autóbusz-állomásokon, települések központi területein, turisztikai helyszínek területén;

- A regionális / helyi szervezeti egységek és az idegenforgalmi, rekreációs és kulturális osztályok képviselői, hogy részt vegyenek az egész ukrán, regionális és nemzetközi kiállításokon, vásárokon, szalonokban, a Kárpát-vidék konszolidált fülkéjében, az egyes turisztikai és rekreációs tárgyak, valamint klaszterszereplők hirdetésében szolgáltatások;

- Ukrajna turisztikai irodáinak megnyitása külföldön, különösen a Kárpátok térségében

található szomszédos országokban az Ukrajnába irányuló bejövő turizmus előmozdítása érdekében.

4. A köz- és magánszféra közötti partnerségi mechanizmusok, beleértve a koncessziók formájában, a turisztikai és közlekedési infrastruktúra korszerűsítésére, a természeti erőforrások (ásványvíz források, gyógyiszap) fejlesztésére, a kulturális helyek rekonstrukciójára, megőrzésére és helyreállítására irányuló projektek végrehajtására; kidolgozzon egy mechanizmust a turisztikai helyszínek és a természeti erőforrások hosszú távú bérbeadására a jelentős restaurálás, az építészeti műemlékek megfelelő karbantartásának, a nyílt hozzáférés és a környezetvédelem biztosításának feltételei mellett.

5. A turisztikai szakemberek képzésének új irányainak megnyitása az idegenforgalom, a rekreáció, a zöld turizmus, a hegyvidéki területeken és a Kárpátok térségében működő, magas szintű szakértők szakasza létrehozására, a turisztikai szolgáltatások színvonalának javítása érdekében.

6. kezdeményezze a regionális és helyi hatóságokat módszertani információs és kommunikációs intézkedések bevezetésére, amelyek célja a helyi lakosság, az idegenforgalmi szolgáltatók és ügynökök, a szálloda- és vendéglátó-ipari vállalkozások, valamint a gyógyfürdő terjesztése, potenciális befektetők stb. - pozitív európai és hazai tapasztalatok a zöld idegenforgalmi birtokok, turisztikai klaszterek létrehozásában, a szállásadók kihasználtságának növelésében (ideértve a helyiséghasználat diverzifikálását is; promóció és árkülönbség a turisztikai szegmenshez való orientációtól, a turisztikai csoportok méretétől függően), a természeti erőforrások fejlesztése.

Irodalom

1. Ukrajna. Törvényeket. Az ukrán hegyvidéki települések helyzetéről: [Ukrajna 1995. február 15-i 56/95-BP számú törvénye] [elektronikus forrás] / Ukrajna Verhovna Rada. - Hozzáférési mód: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/56/95-vp>.
2. Bozhuk TI Ukrán Kárpátok síközpontjai: a versenylőnyök értékelése / Bozhuk TI // A Chernivtsi Egyetem Tudományos Közleménye: Földrajz. - 553-554. Szám -2011. - 159–162.
3. Kárpát-régió: jelenlegi problémák és fejlődési kilátások: Nyolckötetes monográfia / Regionális Tanulmányok Intézete, Ukrajna NAS, Tudomány. Ed. VS Kravtsiv - 3. kötet. Ipari potenciál / ill. Ed. S.L. Schulz - Lviv, 2013. - 292 o.
4. Az ukrán Kárpát-régió erdészeti ágazatának klaszterelemzése és ajánlások a klasztermenedzsmenthez. Összefoglaló jelentés 2008. Uzhgorod: FORZA, 2008. - 34 p.
5. Az államhatárt átlépő ellenőrző pontok (ellenőrző pontok) felsorolása. Ukrajna Állami Határőrsége. - [Elektronikus forrás]. - Hozzáférési mód: http://dpsu.gov.ua/en/activities/skipping/skipping_18.htm
6. Regionális strukturális politika: jelenlegi trendek és új kihívások: monográfia / SI „Regionális Tanulmányok Intézete. NISolishny NAS Ukrajna; Science. Ed. SL Schultz; SL Schultz, S.Y. Vovkanych, SM Pisarenko és mások - Lviv, 2016 - 328 p.
7. Rudenko alelnök Ukrajna természeti erőforrás-potenciáljának földrajza. - K., 1999. –567.
8. Tkachenko TI A turizmus fenntartható fejlődése: elmélet, módszertan, üzleti realitások: monográfia / Tatiana Tkachenko. - 2. kiadás, pl. és kiegészítések - K .: Kijev. nat. kereskedelem közgazdaságtan. Univ., 2009. - 463 p.
9. Chornenka NV utazási üzlet: Elmélet és gyakorlat: Tankönyv / NV Chornenka - K .: Oktatási Irodalmi Központ, 2007. - 424 p.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>